

Erfaringsrapport for Brno, Tsjekkia

Hei. Mitt navn er Tobias Bjerkomp og jeg går 3. klasse i Fornybar Energi ved MINA. Høsten 2017 reiste jeg på utveksling til Tsjekkia. Et opphold som gikk utrolig raskt, med både opp- og nedturer, og ikke minst en haug verdifulle erfaringer. I denne rapporten ønsker jeg å formidle disse.

Forventninger før oppholdet

Tidlig i mars fikk jeg bekreftet at utvekslingen var akseptert av NMBU. Jeg hadde altså god tid på å bygge opp forventninger på slutten av det fjerde semesteret og over sommeren. Jeg forsøkte å senke forventningene så lavt jeg kunne. Som regel har jeg følt tidligere at det gir best resultat rent personlig. Jeg visste jo at jeg ikke skulle til en av de mer ettertraktete skolene eller byene, standardene ville være betydelig lavere enn disse. Da tenker jeg på skoler i land som Australia, USA, Canada, Tyskland eller Nederland. På forhånd for søkingen hørte jeg om studenter som hadde valgt å studere i Tsjekkia som kom tilbake med en god del penger, selv om de hadde levd godt og gjort mye. Inntrykket var derfor at det ikke ville bli spesielt utfordrende økonomisk, og at jeg kunne få reist og opplevd en del også. Byen Brno ligger i hjertet av Europa, med svært mange store byer nært. Jeg hadde veldig lyst til å besøke mange av disse, om det ble mulig.

Gjennom sommeren jobbet jeg med å finne meg et sted å bo i byen. Etter å sett bilder og lest meg opp om skolens botilbud var jeg ikke lysten på å benytte meg av dem. Jeg hadde noen kontakter i byen, og fikk hjelp til å komme inn i noen relevante grupper på Facebook. Her satt jeg tålmodig og så igjennom tilbudene som dukket opp. Etter seks-sju uker med søking uten hell ga jeg til slutt opp. Enten var det for kort leietid for de som leide ut (minst 1 år), eller de var ikke interessert i å snakke engelsk/ha engelske leietakere. Flere hadde også dårlig erfaring med Erasmuselever. Jeg var riktignok nære to-tre ganger, men siden jeg satt i Norge og ikke kunne komme på visning ble det vanskelig. Jeg måtte til slutt krype til korset og ta til takke med tilbudet Mendel hadde. Jeg skal fortelle mer om dette senere i rapporten.

Andre forventinger før utvekslingen startet var, kort fortalt:

1. Å bli kjent med studenter fra hele verden, danne kontakter og kanskje venner for livet
2. Å lære mye nytt, ha mine første fag på engelsk. Fagene jeg valgte var litt på siden av resten av bacheloren, mer rettet mot personlig læring inn mot ledelse, sosiologi og psykologi.
3. Å leve med lavere standarder enn jeg var vant med. Leve utenfor komfortsonen. Bli kjent med en annen kultur og en annen tenkemåte/levemåte.
4. Ha et semester utenom det vanlige, og få minner jeg vil huske for resten av livet.

Mendel University, Hovedbygningen sett forfra.

Det faglige

Selv om jeg prøvde å holde litt igjen på forventingene, så var jeg veldig spent på fagene jeg skulle ha. Jeg tenkte at det var jo et universitet NMBU hadde avtale med, det burde jo ha gode standarder. Det var ikke lett å finne ut på forhånd hvor langt semesteret skulle vare. Jeg fant fram til at det skulle vare fra september til februar. Det viste seg at dette ikke stemte for oss Erasmus-studenter. Semesteret var ved mine to fakulteter delt i to. Jeg hadde fire fag ved Faculty of Regional Development and International Studies og ett fag ved Faculty of Business and Economics.

Første blokk startet 25. september og jeg avsluttet det med eksamen allerede mellom 30. oktober og 03. november. På dette universitetet opererte de med påløpende eksamensdatoer og tre forsøk per fag. Slik kunne man gjøre seg ferdig tidlig, eller ta seg god tid. Uavhengig av hvordan man valgte å løse eksamen, så var fagene ferdige etter 5-6 uker. Det var med andre ord vanskelig å finne noe dybde i fagene, og kvaliteten i pensum var til tider ikke veldig høy. Jeg likte at det var lagt opp til en del aktivitet i de fleste fagene jeg hadde. Det hjalp noe på inntrykket.

Det som slo meg tidlig, og som en må være varsom på når man utveksler, er at studiekulturer er annerledes i andre land enn det man er vant med og opplært til i Norge. Jeg slet med å trives i et av mine fag spesielt, der de franske elevene snakket høyt midt under forelesning. Læreren prøvde

utallige ganger å få de til å holde tett, men de ignorerte det glatt og viste ingen respekt. Ikke bare var det for meg vemmelig oppførsel, men det gjorde at jeg slet med å konsentrere meg og få med meg hva læreren forsøkte å formidle. Jeg hadde to fag samtidig i timeplanen, og det var ikke vanskelig å velge bort dette faget når situasjonen var som den var. Jeg merket også i andre fag at studenter fra andre land, også Tsjekkia, ikke viste respekt for lærer og medelever. I enkelte fag ble det stadig snakket under presentasjoner, igjen med en lærer som sa ifra gang på gang, men stille ble det ikke.

En annen uting ved mitt universitet var juks. Jeg ble tidlig sjokkert av moralen som ligger til grunn hos utenlandske studenter. Det er tydeligvis helt innafor å sitte med telefon på prøver og eksamen. Er det noen spørsmål man ikke kan svare på, så er det opp med hjelpemidler og skrive av. Jeg fikk også høre om studenter som pratet sammen midt under eksamen. Et eksempel var en student som spurte sidemannen hva et svar var. Sidemannen ønsket ikke svare, og den spørrende studenten valgte så å rope over hodet på sidemannen for å få svar fra personen som satt to plasser unna. At det går an. Jeg ble også veldig lite imponert da ei utrolig skoleflink jente fra Tyskland også satt under prøve og jukset. Hva er poenget? Jeg vet hun kunne klart det uten hjelpemidler.

Lærerne på skolen forsøkte å formidle at det ikke var lov med juks osv. slik prosedyren også er i Norge. Men den tydelige juksingen ble ikke slått ned på. Ikke annet enn noen strenge beskjeder her og der. Jeg er overbevist om at denne ukulturen som etter alt å dømme ligger godt forankret i andre land er godt kjent for professorene. Dette medfører at man i enkelte fag knapt kan få god karakter. Spesielt i to fag følte jeg at det ikke nyttet å pugge, for jukserne stakk av med de gode karakterene uansett. Det var til og med en professor som hadde rykte for seg om at han aldri hatt gitt A eller B til en eneste student. Flesteparten får D og E uansett hvor hardt de prøver. Da er det vanskelig å motivere seg. Jeg vet ikke om det ville hjulpet å ta mange forsøk, men slik situasjonen var i fagene så var jeg fornøyd med stående karakter. På forhånd visste jeg at NMBU godtar stående karakter til bestått, antagelig vel vitende om hvordan det kan være ved universiteter i andre land.

Snarveien fra mitt fakultet til det nærmeste shoppingssenteret.

En annen ting som var mindre heldig ved Mendel University var informasjonsflyten i administrasjonen, og mellom lærere og elever. Her er vi ekstremt gode i Norge. Allerede første skoledag ble vi offer for dårlig kommunikasjon. Vi skulle ha en viktig informativ start på semesteret med en presentasjon av koordinatoren. Så viste det seg at Erasmus koordinators og fakultetskoordinators ikke hadde blitt enig om hvilket klasserom vi skulle møte opp ved. Vi møtte opp dit vi var informert til, men ble sittende å vente 20-30 minutter der. Koordinatoren gjorde det samme i et annet bygg. Istedenfor å ta noen telefoner og løse problemet ble den ventende koordinatoren svært irritert og påstod at vi var håpløse som ikke klarte å lese planen riktig.

Dette problemet var også synlig mellom de lokale studentene og skolen. Ved arrangementer utenom skoletid var det ingen/svært få som dukket opp, og gjengangeren av unnskyldninger var at de ikke hadde hørt om det. Dette kan godt være riktig, da jeg så lite til publisitet på vegger eller på internett. Jeg stilte opp på en utvesklingsstand for det internasjonale kontoret. Meningen var at de lokale studentene skulle komme og la seg pirre av muligheten til å utveksle i andre land. Vi satt der i tre timer, og kun to studenter stakk innom. Her er det helt tydelig et forbedringspotensial, og jeg undres over om dette er et nasjonalt problem eller kun skolen isolert.

Namesti Svobody (t.v.) byens hovedtorg og definitive sentrum. Det gamle rådhuset (t.h.) tatt fra hustaket ved gamletorget kalt Zelný Trh.

Vi fikk aldri en innføring i bruk av skolens digitale system. Det kunne vi trengt, for det var svært få som klarte å forstå seg på den. Det var en veldig rotete oppbygd nettportal med unødvendig mye innhold, og det var vanskelig å finne ut hvordan man skulle komme seg dit man ønsket for å finne riktig informasjon. Man ble på en måte overlatt til å finne ut ting selv, som for så vidt er greit nok. Det var altfor vanskelig å finne lærernes materiale fra timene, om noe ble lagt ut i det hele tatt, og beskjeder fikk man ikke i det hele tatt opplyst der. Enkelte ganger kunne det vært en fordel. Man måtte registrere seg for eksamener på denne siden, og det var også noe mange slet med. Det var veldig mange forskjellige måter et resultat fra en prøve eller eksamen ble opplyst, slik at man måtte gjennom seks-sju forskjellige lokasjoner for å finne ut hvordan det gikk. Og aldri fikk man beskjed om hvor det ville havne.

Inngangen til mitt fakultet, Faculty of Regional Development and International Studies.

Jeg savnet studierom på universitetsområdet. Det var to store, åpne rom hvor man kunne sitte, men der var det aldri stille. Jeg fikk et tips av en medelev om et bibliotek i byen, og der var det veldig fint å jobbe når man trengte ro og god plass. Det tekniske nivået generelt var veldig bra. Business-fakultetsbygget var nytt og moderne, og antagelig det mest fancy bygget på campus. Mitt fakultet var faktisk ikke plassert i campus, men i et bankbygg 10 min gangavstand nord for resten av campus. Dette bankbygget så veldig autoritært ut utenfra, litt stramt og gammeldags, men inni var det veldig fint og like i ryggen på det andre fakultetet hva gjelder moderne løsninger og utstyr. Utluftingen her var stort sett veldig bra, og klasserommene trivdes jeg i å oppholde meg i. Når det kom til kantinene var maten billig, men kvaliteten deretter. Dette skal jeg kommentere nærmere i avsnittet «Standarder og tilbud i byen».

Det sosiale

Når man drar på Erasmus er det gjerne det sosiale man drar for. Komme seg ut av komfortsonen, reise til byer og land man aldri har vært i og for å få nye venner og bekjentskaper fra hele verden. Slik sett er Brno midt i blinken. Jeg tror ikke det er mange steder i Europa, kanskje verden, som har den eminente miksen av nær sosial krets, et drøss av interessante byer nært å reise til, samt et slikt levende uteliv. ISC Mendelu, vår faddergruppe, var veldig flinke. De stod på fra vi kom til vi dro, satte opp mange sosiale happenings og var veldig synlige hele veien. De slet med å være for få folk til å

rekke over alt, men likevel følte jeg de gjorde alt veldig enkelt og hyggelig. Utenom deres arrangementer var det også alltid noe å finne på i byen.

Etter å ha vært i Brno har jeg faktisk venner og bekjente i så og si samtlige land i Europa, samt en rekke andre land som blant annet Jordan, Mexico, Aserbajdsjan, USA, India og Ghana. Det er veldig gøy og givende å bli kjent med andre kulturer og væremåter. Det ble en del reising når jeg var i Brno. Jeg besøkte seks byer i Tsjekkia, samt sju byer utenfor landet. Takket være lave kostnader, og litt smart prioritering med fagene, ble det mulig å få så mange opplevelser på så kort tid. Mine sosiale opplevelser fra dette semesteret vil jeg for alltid huske, og det var i grunn disse opplevelsene som gjorde utvekslingen verdt det.

Venner fra hele verden. Avskjedsøl med de nærmeste. Fra.v. Aymeric (FRA), Arkadiusz (POL), Chris (USA), David (TSJ), Eetu (FIN), Troy (USA), meg, Mauro (ITA) og Petri (FIN). Foran: min fadder Sárka (TSJ) og Viljami (FIN)

Standarder og tilbud i byen

Brno slo meg tidlig som en koselig by. Det var lite mas i gatene og atmosfæren var typisk for tradisjonelle europeiske byer. Brostein, flotte utsmykkede bygg, store torg. Førsteinstrykket var at dette var en by jeg ville trives i.

Sentralt i byen var det flust av butikker, spisesteder og ikke minst utesteder. Særlig sistnevnte var det utrolig mye å velge i; puber, døgnåpne barer og nattklubber. (Faddergruppa til Mendel hadde til og med en avtale med en egen nattklubb.) Dette ligger latent til slik kulturen i landet er, nærmere beskrevet i avsnittet under. Nivået på disse serveringsstedene var stort sett imponerende høyt, og det var alltid attraktivt å ta seg en tur til sentrum. Da tenker jeg både på det som ble servert og hvordan det så ut. Prisen var også innbydende. Ølen kostet stort sett ikke mer enn 10-20 kr for en halvliter, og maten lå som regel på en tredjedel av det som er vanlig i restauranter i Norge. Her er det penger spart, samt muligheten til å leve ganske staselig på en lettsindig måte. Men vær forsiktig! Det er fort gjort å legge på seg spandable uvaner, så lurt å holde seg litt i skinnet.

Basseng på et utested? Hvorfor ikke! Her er jeg med mine venner Laurent fra Frankrike og Petri fra Finland. Utested: Two Faces.

Når ting var fryd og gammen sentralt i byen, kan ikke det samme sies om kollektivtilbudet jeg endte opp med. For å ta det positive først, det var fint å leve lokalisert sammen resten av utvekslingsstudentene. Boligområdet hadde fotballbane med kunststoffdekke som vi dro nytte av. Prisen for å bo der var utrolig billig. (900-950 kr i mnd.) Vi hadde en kantine et steinkast fra blokka, som serverte både lunsj og middag. Det var pub på området. I min blokk var det eget vaskedameteam som gjorde det rent og hygienisk fra dag til dag, bortsett fra lørdag og søndag. Vi hadde også butikk og burgersjappe i veldig kort avstand fra området. Det var det positive. Med en slik pris på husleien, var nivået deretter. I min blokk bodde det 40-50 mennesker per etasje. Etasjene hadde en lang gang fra ende til ende, og alle soverom hadde altså sin dør ut mot denne gangen. Gangen hadde en enorm gjenklang, så hver minste lyd for igjennom gangen og rett inn i rommene. Alle soverom var dobbeltrom. Så med mindre du var heldig med en fraflyttet romkamerat som ikke ble erstattet, så måtte du leve oppå en annen hele tiden. Jeg var heldigvis heldig med min kompis, men jeg hørte om andre som ikke var like heldig.

Fellesfasilitetene var mildt sagt primitive. Kjøkkenet var knapt større enn et enkelt dobbeltrom. Dette var utstyrt med sju kjøleskap, og to koketopper med fire plater per topp. Det sier seg selv at det ble kaos der. Ingen ryddet etter seg, og det var aldri fristende for meg å lage mat der. Kjøleskapet mitt stinket, siden folk lot egen mat stå og råtne. Vi hadde felles unisex do og dusj-fasiliteter. Antagelig var det bygget slik fordi det tidligere var kun menn som gikk utdanning der, og nå har de valgt å benytte disse byggene så bra som mulig. Jenter og gutter delte etasje, og det var mange jenter som ikke var så blide for denne løsningen. Likevel, det var ikke ofte to stk. dusjet samtidig. Ikke vet jeg hvordan folk løste det, men det oppstod få kleine situasjoner.

Det merkeligste møtet med en annen kultur var da en jeger i etasjen min valgte å sløye haren sin i dusjen og lot den henge der til tørk. Helt absurd at dette er normal oppførsel, men på våre faddere var det visst ikke så uvanlig. Når det kom til kantine tilbudet, var det veldig billig og veldig gunstig slik kjøkkenet var for oss i min blokk. De hadde sju forskjellige retter, men for å være ærlig: hvert besøk var en kamp for å finne en spiselig rett. De hadde sjeldent noe sunt på tallerkenen, og all mat badet i fett.

Nå skal det sies at jeg ikke var helt heldig med blokka jeg bodde i. Det var fire blokker, og jeg havnet på en av de to mest primitive. Jeg fikk det fint etter tilvenning, men jeg ønsket veldig å flytte over til et av de to bedre. Der var det dobbel og trippelrom, og internt i disse rommene var det kjøkken og bad. Jeg vil tro at mitt inntrykk ville vært vesentlig bedre om jeg hadde bodd der i stedet. Likevel vil jeg anbefale å forsøke å finne leiligheter på markedet på forhånd. Det kan gjøre et opphold i Brno langt hyggeligere og mer komfortabelt.

Hlavní Nádraží, byens togstasjon og et av de fire midtpunktene for all kollektiv transport i byen.

Noe som jeg må virkelig skryte av i Brno er kollektivtilbudet. Ekstremt godt og presist system, med svært hyppige avganger og et kollektivt nett med høy rekkevidde. Det var trikker, busser og trolleybusser som gikk regelmessig sentralt i byen, og det gikk mange busser og tog til byene i nærheten. Det var veldig lett å komme seg rundt, og veldig billig også! Det var sjeldent problemer med noen av alternativene, eneste var togene til Regiojet og bussene til FlixBus som til tider var forsinket. Men dette var langdistansetilbudene. Standardene på de forskjellige tilbudene var også veldig bra, de så bra ut, setene var behagelige og så videre. Eneste negative med trolleybussene, var at ledningsnettets som hang over gatene ikke var spesielt pene.

Det kulturelle

Tsjekkerne er glad i alkohol. Og de er stolte av det. Det gikk gjerne igjen både i grafer og oppgaver i fagene på skolen, og i andre mer humoristiske sammenhenger. De er på toppen i Europa, om ikke verden, i alkoholinntak per innbygger. Pilsen kommer herfra, og de er også svært opptatt av vin. Bare på min korte tid i landet, fikk jeg se en hel rekke tradisjonelle vinfestivaler. Det kunne virke som om det alltid var en grunn for å feire og å dra frem vinen. Denne kulturen for alkohol hadde sine friheter som vi ikke er vant med i Norge. Man kunne blant annet drikke alkohol i det fri, øl var billigere enn vann i butikkene, og det var helt greit å møte opp i bakrus på jobb. Festivalene deres var virkelig koselige, og skapte sosiale sammenkomster for innbyggerne. En veldig fin side av den tsjekkiske kulturen.

DRFG Arena, Kometa Brno sin egen lekestue. Alltid fullsatt.

Når det kommer til sport er det hockey som gjelder. Dette går vel for landet generelt, men i Brno var det bare hockeylaget som lå hjertet nært. Man så lite publisitet eller interesse rundt fotballaget. HC Kometa Brno er helt i toppen i den nasjonale ligaen og deres stadion DRFG Arena rommer nærmere 8.000 tilskuere. Atmosfæren var alltid elektrisk, og det ble kommentert at deres supportere er blant de livligste i hele Europa. Klubbeffekter og reklame var å se overalt i byen, og jeg ble fort bitt av basillen. Det ble mange besøk på stadion, og jeg har selv tatt med meg flere klubbeffekter hjem.

Gutta på kamp: Vlljami, Petri og meg. Faddergruppa ga oss prisen for beste Kometa-supportere blant utvekslingsstudentene.

Det språklige

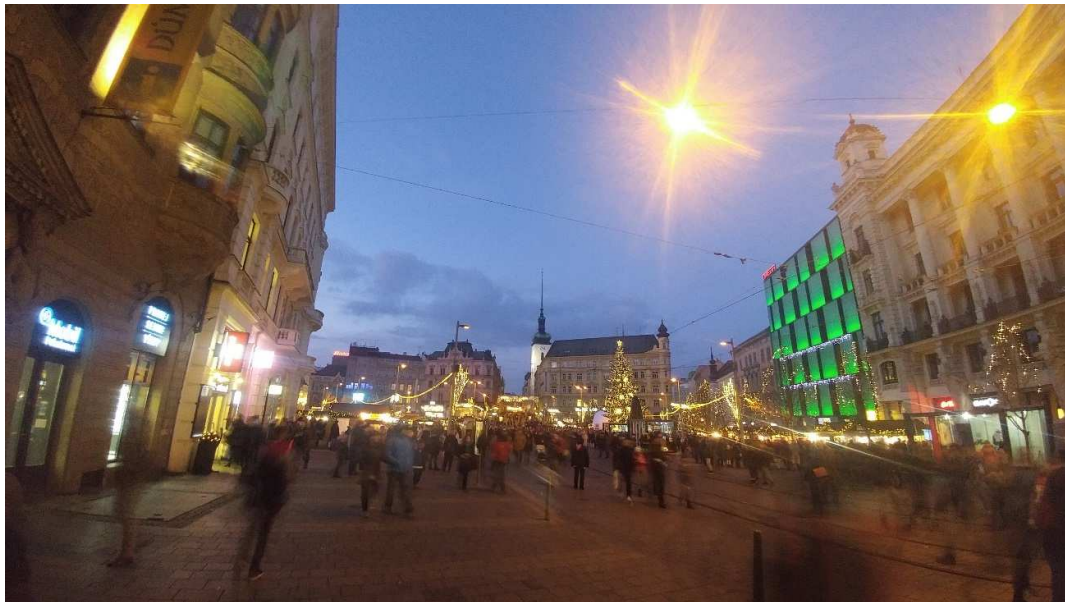
Jeg fant ut tidlig at det skulle bli utfordrende å kommunisere i Tsjekkia. Engelsken er ikke veldig populær i landet. Ganske overraskende var det enkelte av de litt eldre som jeg faktisk kun fikk kommunisert med gjennom tysk. Tsjekkia har hatt mer relasjoner til tyskere og østerrikerne, historisk sett, enn til engelskmenn. Så det er vel på et vis logisk. Til og med flertallet av de unge voksne vegret seg i å snakke engelsk. I følge noen av Erasmus-fadderne var det mer fordi de var beskjedne på sine språklige ferdigheter enn at de ikke klarte det. Likevel kunne fornektelsen til tider føles bryskt og lite vennlig. Jeg lærte meg noen enkle tsjekkiske ord, og utenom det gikk det mye i peking, gestikulering og smil. Det gikk stort sett greit, men man ble veldig sliten av det i lengden. Hver eneste

konfrontasjon ble et lite ork. Samtidig blir man jo sterkere av litt utfordringer i hverdagen, og man kan jo heller i det store bildet la seg imponere over at det går an å leve fint med lokalbefolkningen uten et felles språk.

Erasmus-fadderne våre var flinke i engelsk, og man visste alltid at man hadde noen å prate med og når ting eventuelt skulle være komplisert. De tok med alle utvekslingsstudentene til transportkontoret for å fikse transport cards. Det var lettere slik, siden damene bak disken der kun snakket tsjekkisk. Mange studenter dro med seg sin fadder når det ble språklige vanskeligheter.

Når det kom til Erasmusgruppa generelt var det noen klare tendenser. Studentene fra de store nasjonene holdt seg mest sammen og snakket mest på morsspråket. Man lurte på hva vitsen er å gå på utveksling når man ikke prøver å forbedre engelsken sin og bli kjent med andre nasjonaliteter. Det var selvfølgelig noen hederlige unntak, men italienerne, spanjolene og franskmennene oppholdt seg mest isolert i egne grupper. Jeg var heldig med min franske romkamerat, han var svært god i Engelsk og var mer åpen enn sine landsmenn.

Inntrykket i Tsjekkia generelt er at engelsken blir bedre gjennomført i tidlig skolealder, og at det stadig blir bedre. Om noen tiår er nok denne utfordringen langt mindre synlig.

Christmas market in Brno. Her er tsjekkerne gode. Desember var en utrolig flott tid i byen.

Konklusjon

Brno er en by på godt og vondt. Det er en fordel å være klar over de mindre komfortable sidene før en drar hit. Men det er også viktig å bestemme seg for hva en ønsker seg. Söker du et sted med unike muligheter for å reise og oppleve Europa er Tsjekkia som hjertet av kontinentet det perfekte sted. Söker du et sted med billig øl og svært gode sosiale tilbud for å feste og ha det gøy, så er Brno rett sted. Söker du et sted hvor du får satt din komfortsone på prøve, men som hverken er farlig eller skummelt, så er Brno også rett sted. Jeg hadde en utrolig fin tid i byen. Selv om det kreves litt tilvenning i starten, så er Brno en behagelig by å bo i med alt en trenger for å bli tilfredsstilt. For å

bøte på det verste sjokket vil jeg nok anbefale å finne et annet alternativ enn skolens botilbud. Hvis det er det en går for bør en komme seg inn i et av de to bedre blokkene.

PS: Jeg vil bemerke at mitt fakultet faktisk hadde eget internat, men at det ikke ble opplyst til meg. Hadde jeg visst dette ville jeg nok prøvd å komme inn der. Om du skal søke på Faculty of Regional Development and International Studies, forhør deg om deres botilbud så tidlig som mulig. Der ble det fullt lenge før jeg dro ned dit.

Tobias Bjerkomp

Alle foto er tatt av meg, unntatt det første. (Tatt av Pavel Gabzdyl)